

Hakikat veyahut Hermeneu-ethics

Aylık Düşünce Fanzini | Şubat 2024

created by
Fabrika Düşünce
fabrikadusunce.com

Fanzinin Ortaya Çıkışı Üzerine

Fanzin için bir isim bulma çabasındayken sıklıkla çevremdeki kişilerle felsefi konular üzerine şekillenen tartışmalar veya sohbetler içerisinde geçen kelimelerden bir seçim yapmamın kendi zihnimi okurlara -Heidegger'in deyişiyle- ifşa etme konusunda daha başarılı olacağını düşünerek ivedilikle isim arayışına giriştim.

İsim arayışında, benim felsefeye dair en çok sevdiğim şeyin metafizik üzerine konuşmak ve postmodernizmin metafiziğe getirdiği eleştiriler olduğundan dolayı bu minvalde bir isim seçimine gittim. Bu bağlamda, metafizik ve postmodern felsefenin dikotomisini* oluşturacak kelimeler seçerek fanzinin adını belirlemeye bir adım daha yaklaşmış oldum.

Sözün özü, Batı metafizik telakkisinin temelini oluşturan, zeminini tanrısallıktan alan *Hakikat* ve postmodernizmde Nietzscheci bir anlayışla hakikatin var-olmadığı, yalnızca bir yorum olduğunu gözeterekten, yorumbilim anlamına gelen Hermeneutic kelimesinden evrilttiğimiz *Hermeneu-ethics* (Hermeneutic ve Etik) kelimelerini seçmiş oldum.

Etik (ethics) ise, metafizik tarihindeki ilk aykırı düşünürlerden biri olan ve Etik görüşlerini çok beğendiğim Spinoza'ya yönelik saygı gösterimimdir.

*dikotomi: Felsefi bir terim olarak dikotomi; zıtlıkları/farklı kutupları göstermek, tanımlamak amacıyla kullanılır.

Fanzinin İçeriği Üzerine

Hakikat veyahut Hermeneu-ethics, bir entelektüellik çabasının nihayetinde ortaya çıkan, baskılı veya dijital ortamda ulaşılabilecek olan ve ayda bir olacak şekilde yayınlanması planlanan bir düşünce fanzinidir.

İçeriği; yazarlarımızın zihnini kurcalayan problemlerin yazıya dökülmesi ile ortaya çıkan düşün deneyi ve geçmiş, güncel veya gelecekte gerçekleşmesi öngörülen olaylar ve olgular hakkında entelektüel yorumlar getirmeye çalışmak olacaktır. Bu amacını gerçekleştirirken de içeriğini konsantre tutarak mümkün olduğunca geniş bir kitleye felsefi metin okuma hazzını tattırmayı ve sevdirmeyi istemektedir.

Yazılan içeriklerde bahsedilen kaynaklar dışında ek kaynak bahsedilmeyecek olup

derin okuma yapmak isteyen kişiler,

kendi metinlerini yayınlamak isteyen kişiler,

üzerine yazılmasını istediği konuları belirtmek isteyen kişiler,

metinler üzerine eleştiride bulunmak isteyen kişiler,

bahsedilen sebeplerden ötürü iletişime geçmek için; iletisim@fabrikadusunce.com adresine mail atabilirsiniz.

Fanzinin Bu Ayki İçerik Başlıkları

➡ Arkhe Kaynağını Arayış Süreci Üzerine II

➡ Popüler Kültürün Tahakkümü Üzerine

➡ Popüler Kültür ve Yeni Medya

➡ Dijital Kimlik Üzerine

Arkhe'yi Arayış Süreci Üzerine II

...Herakleitos'la aynı amaçla yola çıkan Parmenides de Varlık ve Arkhe üzerine önemli görüşler ortaya atmıştır. Ancak nihayetinde vardığı görüşler Herakleitos'la bir zıtlık içerisindedir.

Parmenides, felsefesini oluştururken kendisinden önce gelen, ait olduğu Elea Okulunun kurucusu sayılan Ksenophanes'ten oldukça esinlenmiştir. Dolayısıyla öncelikle Ksenophanes'in felsefesinden bahsetmek daha doğru olacaktır.

Ksenophanes kızgın bir filozoftur. Mitos'un kurucuları olarak tanımladığı Homeros ve Hesiodos'a kızgındır. Onların, ortaya attıkları mitos ile Tanrı kavramını aşağıladığını düşünmektedir.

Mitos Tanrıları; fiziksel olarak insana benzeyen, insan gibi duyan, gören, koklayan, tadan; insanlar gibi ahlaki değerlerle kıyaslanan, iyi veya kötü davranışları bulunan tanrılardır.

Oysa Ksenophanes'e göre Tanrı; (Anaksimandros'un *apeiron*'una benzer şekilde) ne sınırlı ne de sınırsız; yaratmamış ve yaratılmamış; hareket etmeyen ve aynı zamanda durağan olmayan; gören, duyan ama bunları sürdürmek için bedensel ihtiyaçlara gereksinim duymayan, tam anlamıyla salt bir '**akıl ve düşünce**'dir. Kendisinin bir eşleniği, bir benzeri daha yoktur.

Yani aslında, Ksenophanes'in tanrısı; **birdir ve logos'tur**. Evreni hem yaratmıştır hem de yönetmektedir; "**O**" ilahi bir kudrettir.

Ksenophanes bunu, kendisine atfedilen ve Sextus Empiricus tarafından aktarılan şu fragmanlarda belirtir:

"Homeros ile Hesiodos yakıştırdı tanrılara her şeyi insanlar arasında utanca neden olan ve yasaklanan: Çalmak, zina etmek ve birbirini kandırmak."

Diğer kişiler tarafından aktarılan fragmanlar:

"Ancak ölümlüler tanrıların doğduğunu, giyindiğini, seslendiğini ve kendilerinininki gibi bedenleri olduğunu düşünüyor."

"Etiyopyalılar <tanrıların> basık burunlu ve kara derili olduğunu; Thrakeliler ise (Trakya) mavi gözlü ve kıvılc saçlı olduğunu söylüyor."

"Ancak öküzler ve aslanlar eserler yaratabilseydi; öküzler öküz, aslanlar aslan şeklinde tanrılar çizerdi, kendilerine benzeyen bedenler yaparlardı. Her biri kendine has bir bedensel yapıya sahip olduğundan."

Ksenophanes'in zihnindeki Tanrı tasavvuru ise şu fragmanlar ışığında anlaşılabilir:

"Tanrı birdir, tanrıların ve insanların arasında en büyük olandır. Ne beden yapısı ne de düşüncesiyle benzer ölümlülere."

"Bütünüyle görür ve duyar ama nefes alıp vermez, o her şeyiyle akıl ve düşüncedir."

“Tanrı, her şeyin en güçlüsüyse, doğru olan onun tek olmasıdır: Kendisinden güçsüz başka bir tanrı varsa, o Tanrı değildir; kendisine eşit güçte bir Tanrı varsa, ikisi de en güçlü olmadığı için ikisi de Tanrı değildir; daha güçlüsü varsa, zaten Tanrı o’dur.”

“Tanrı’nın özü küre biçimindedir.” (burada bahsedilmek istenen şey; Tanrının, tıpkı bir küre gibi, sınırının olmadığıdır.)

Yani, tüm bunların sonucu olarak Ksenophanes; Homeros ve Hesiodos aracılığıyla ortaya atıldığını iddia ettiği ve reddettiği Mitos’tan bağımsız, aynı zamanda Anaksimandros’un Kozmoloji telakkisi olarak geliştirdiği *apeiron*’undan bazı parçaları da muhtevasında barındıran bir “*Teo(kozmo)loji*” ortaya koymuştur. Aslında ortaya attığı şey, yalnızca bir teoloji olsa dahi, evreni yaratan bir ve tek Tanrı tasavvuru, kendi içerisinde bu teolojiyi “*Teo(kozmo)loji*” olarak yorumlamayı mecbur kılmaktadır.

Teolojik açıdan “bir”lik, sabitlik ve durağanlıktan bahsedebileceğimiz bu Tanrı tasavvuru Parmenides’in felsefesini de oldukça etkilemiştir.

Yalnızca Ksenophanes bu “bir”lik durumunu teolojik açıdan ele alırken Parmenides ontolojik açıdan ele almaktadır. Aslında bu yüzden Herakleitos’a zıt olarak Ksenophanes değil Parmenides gösterilir çünkü; Herakleitos’un oluş felsefesi de bir ontolojik çalışmadır.

Herakleitos’a (fanzinin birinci sayısında ele alındı) karşıt olarak Parmenides, oluşu reddeder ve varlığın sabit olduğunu düşünür.

Parmenides, varlığın bilgisine ulaşmak için iki yol olduğunu savunur. Biri salt akıl ve düşünce yolu iken; diğeri ise duyu organlarımız neticesinde ulaştığımız kanaatler yoludur. *Doğa Üzerine* adlı şiirinde, huzuruna yükseltildiği Tanrıçanın, kendisine bu yolların ikisini ve vardığı yerleri anlattığını belirten Parmenides, şiirinde okuyucularına bu iki yolu da gösterir ve onları hakikate ulaştıran yol olan akıl ve düşünce yoluna şu dizelerle davet etmektedir:

Öyleyse gel, can kulağıyla dinle sözümü, bizzat söyleyeceğim sana;
düşünülebilir sadece iki sorgulama yolu olduğunu: Biri “var”dır (esti) ve
“yok”tur (ouk esti) onun var-olmaması (me einai),
ikna yoludur bu, çünkü Doğru’yu izler;
diğeri “yok”tur (ouk esti) ve zorunludur var-olmaması (me einai),
bu yolun gerçekten de tamamen girişsiz olduğunu gösteriyorum sana;
çünkü ne bilebilirsin varolan-olmayanı (me eon); asla yapılamaz bu,
ne de ifade edebilirsin.
...çünkü aynıdır düşünülebilene varolabilen.

Hakikat yolunda ilerleyen Parmenides'in varlık-oluş problemine dair dikkate aldığı önermeler Özgür Aktok'un makalesine göre şunlardır:

Oluşçuların Önermeleri

- (1) Varolanların değişimi bir niteliğin yitirilmesi ve diğerinin kazanılmasıdır.
- (2) Nitelik ve varolan ayrımsızdır.
- (3) Değişim ve çokluk vardır.

Parmenides'in Önermesi

- (1) Yoktan hiç bir şey var olamaz, varolan hiçbir şey yok olamaz.

Parmenides'in varlığa dair hakikati kavrayışındaki ilk ve en önemli önermesi: “Var olan vardır. Var olan yokluktan/hiçlikten çıkmış olamaz.” Parmenides bu önermeyi, Doğa Üzerine şiirinin başında, Tanrıça ile yaptığı görüşmede onun kendisine aktardığını belirtmektedir. Yine Parmenides, varlığın hiçlikten çıkmadığını, hep var olduğunu öne sürmekte olup onun ezeli ve ebedi olduğu üzere onu kavrayacak şeyin de kanaatler değil düşünceler olduğunu aktarmaktadır.

Parmenides'in Oluşçulara dair eleştirileri ise muz örneği üzerinden verilebilir: Bir muz, t_1 'de gözlemlendiğinde olgun ve sarı iken, t_2 'de gözlemlendiğinde kahverengi ve çürümüş olsun. Oluşçulara göre, bu muz bir niteliğini yitirip diğerini kazanmışken; Parmenides'e göre bir niteliği yitirmek, *kendisinde hiç var olmayan bir özelliği kazanıp, var olan özelliğinin yok olması demektir*. Yani muz, Parmenides'in birinci önermesine uyumsuzdur. Parmenides'e göre herhangi bir fenomen, bir varlık olarak atfedilecekse değişimden yoksun, durağan olmak zorundadır - *aksi halde geçmiş niteliği hiçliğe gitmek zorunda kalırken, güncel varlığı da hiçlikten çıkmak zorunda kalır*. Parmenides düşüncesinin daha radikal hali ise şudur: Muz, kendisi bile bir zaman önce yokken bir süre sonra ortaya çıkar. Bu durumda muzun kendisi de hiçlikten ortaya çıkarken, belli bir süre sonra da varlığı hiçliğe döner. O halde muz da bir varlık değildir çünkü Parmenides'in birinci önermesine uymaz.

Parmenides felsefesinin niçin kısır olduğuna dair bu analogi sanırım yeterli olmuştur. Yani, ona göre duyularımız ve kanaatlerimiz aracılığıyla ulaşılan şeyler varlık değildir. Yalnızca akıl aracılığıyla ulaşılabilen şeyler varlıktır.

Peki, Parmenides'e göre fenomenlerin hiçbirinin varlık olmadığını bildiğimize göre, onun varlığının özellikleri nedir?

Varlık hiçlikten çıkamayacağına göre,

1. Varlık vardır ve ezeli ve ebedi olmak zorundadır.

Oluşçular, nitelik değişimlerinin varlıkların içerisindeki boşluktan kaynaklandığını düşünmektedir.

2. O halde varlıkta hiçbir boşluk olmamalı, tamamı aynı olmalıdır.

Varlık ezeli ve ebedi olarak var ise ve içerisinde hiçbir boşluk olmadan süreklilik gösteriyor ise,

3. Varlık yalnızca birdir, başka varlık yoktur ve bu varlık bölünemezdir.

Varlık duyular aracılığıyla da kavranabilen fenomenler olamayacağına göre,

4. Varlık yalnızca akıl ile kavranabilen soyut bir *şeydir*.

Parmenides, varlığı alegorik bir örnek olarak küreye benzetmektedir: Küre, tıpkı önermelerindeki gibi bir sınırı olmayan, ezeli ve ebedi; üzerinde herhangi bir pürüz veya çıkıntı barındırmayan boşluksuz; yalnızca birden oluşan ve bölünemeyen bir şeydir.

Parmenides'in ardından Sokrates'le aynı dönemde yaşadıkları belirlenen, felsefe derslerinden aşına olabileceğiniz bir grup gelmektedir: Sofistler.

Sofistler; genellikle toplumsal konularda ve siyaset hususunda fikir üreten, evreni ve varlığı anlamlandırmayı kendine dert edinmeyen kişiler olarak fiziki dünya ile ilgilenmeyi tercih etmişlerdir. Bunun sebebi, varlığı anlama yönünde ortaya atılan ve varlığın özü olma iddiası taşıyan birbirinden farklı 'arkhe' arayışlarını içerisinde yaşanan fiziki dünyanın değersizleştirilmesi olarak görmüşlerdir. Dolayısıyla yazımızda yalnızca bir geçiş dönemi olarak Sofistlerden bahsederek "Varlık nedir?" sorusuna Herakleitos; Ksenophanes ve Parmenides'in ardından cevap aramaya çalışan Platon'la karşılaşıyoruz...

(devamı gelecek sayıda)

Popüler Kùltürün Tahakkümü Üzerine

Bu metni yazarken bir yandan da düşündüğüm şey şu oldu: Geçtiğimiz sayıdan itibaren sürekli eleştirdiğim, çağımızla ilgili tüm problemlerin birincil kaynağı olarak gördüğüm şeylerin neoliberalizm kaynaklı olduğunu düşünmeme rağmen biliyorum ki total aksak da olsa insanlık için uygulanabilir olan liberalizm ve fraksiyonları olan ideolojiler olacaktır. Bu yüzden; bu sayıda ve fanzinin geçen (Ocak 2024) sayısında yazdıklarım birer tespit ve neoliberal düzlemde çözülerek atlatılması gereken krizler olacaktır.

Yaşadığımız çağ itibariyle insanlık artık sırasıyla şu kazanımları elde etmiştir diyebiliriz:

Topluluklar halinde göçebe yaşamış ve buğdayın keşfi ile yerleşik hayata geçmiş,

Kredi ve bankacılık sisteminin oluşmuş olması neticesinde ticaretin yaygınlaşması ve uzmanlaşma ortaya çıkmış ve ticari merkezleşme ihtiyacı hissedilmiş olup kentleşme meydana gelmiş,

Metodolojisini modernizmde, nihayetini ise Fransız Devriminde bulan ulus-milliyetçilik sonucu çeperler kentlerden uluslara genişlemiş,

Soğuk Savaş sonrası liberalizmin zaferi ve serbest piyasanın gelişmesi ile ulus devletlerin çeperleri mevcudiyetini korusa da psikolojik olarak silikleşmiştir ve dünya küreselleşmiştir.

Bu geniş perspektife baktığımızda, şu andan itibaren insanlığın tekrar bir Rousseaucu doğaya dönüş yaşaması, geleceğe yönelik muhtemel izlencemizde yaşam biçimimizi değiştirmemizi gerektirecek olağandışı bir olay olmadıkça mümkün gözüküyor. Doğaya dönüş yaşamayacak olan insanlık, kendi mikrokozmoslarında yaşamlarını tıpkı şu anda olduğu gibi sürdürmeye devam edeceklerdir. Ancak içerisinde yaşıyor olduğumuz çağın normları postmodernist bir paradigma içerisinde, neoliberal ideoloji üzerine inşa edilmektedir.

Neoliberalizmin; var olan her türlü nesnenin veya metanın bir piyasa ürünü gibi arz-talep ilişkisi bağlamında değerini belirler. Bu tarz şeylerin kendi içerisinde getirdiği bir değeri yoktur. Onların değeri yalnızca ne kadar insanın onlara değer verdiği, ne kadar insanın ise nefret ettiği ile belirlenmektedir. Yani piyasa ekonomisinde ve arz-talep ilişkisi ile birlikte; insanların bir dikotomi zemininde; hayranlık ve hınç arasında gidip gelen duygulanımsal kutuplar ile her şeyi ele alması ve anlamlandırması durumu bizi karşılamaktadır. Neoliberalizmin nesne veya metaların değerini biçme metodolojisi budur.

Bu girizgahın üzerine yazımızın başlığını inceleyebiliriz çünkü ikisi arasındaki ilişki oldukça önemlidir. Popüler kültür; Latince *popularis* ve *cultura* kelimelerinin birlikte kullanımından türemiştir. Bu kelimeler sırasıyla “halka ait” ve “inşa etmek” manasına gelmektedir. Yani aslında neoliberalizmin herhangi bir şeyin değerini kazandığı metodoloji ile uyumludur; halka ait olan ve halk tarafından değerinin belirlendiği, halk tarafından inşa edilen bir kültürdür popüler kültür.

“Neoliberalizm bunu nasıl başarmıştır?” “Popüler Kültürün tahakkümü neyin üzerinedir?” soruları ortaya çıkmaktadır. Şimdi bu soruları cevaplandırmaya çalışalım...

İlk sorumuzun öznesini değiştirerek “Popüler Kültür bunu nasıl başarmıştır?” diye soralım: Popüler kültür; ulus kültürden farklı olarak ulusal maneviyata ve köklü geçmiş olaylara dayanmak yerine tanımında bulunan halkın, inşa ettiği günlük yaşam olaylarına maneviyat atfeder ve buna dayanır. Bu açıdan tarihsel değil günlük bir kültürdür.

Günlük kültürün başarılı olabilmesi için ise bazı şeylere ihtiyaç vardır ve bunlardan en önemlisi teknolojik gelişmedir: Teknolojinin gelişmesi ve internet aracılığıyla dünya üzerindeki herhangi bir şeyi anlık takip edebilir hale gelen insanlık, karşılaştığı olaylara benzer tepkiler -duygusal, düşünsel veya davranışsal olacak şekilde- vermeye başladı. Benzer tepkiler üzerinden inşa edilen ve giderek daha da çeperlerini genişleten bu popüler kültür; elde ettiği hacmi ulus kültürün çeperlerini daraltarak kompanse etmektedir çünkü; her ne kadar kültür çok geniş bir olgu olsa dahi, bir sınırı mevcuttur ve bu sınırın içerisi giderek popüler kültür öğeleri ile dolmaktadır.

Öyle ki; tüm dünya toplumları kendilerine has kültürel özelliklerinin belli bir kısmını, şimdiden popüler kültürün sınırları içerisinde form değiştirerek kaybetmiş; bu gidişatın devam etmesi halinde mevcut ulus-kültür öğeleri, popüler kültür normlarıyla uyuşmaması yani arz-talep neticesinde yeterli değeri muhafaza edemiyor olması durumunda kalan kısmını da yitirmenin eşiğindedirler.

Günlük yaşamımızda bireysel geçirdiğimiz vakitleri ve ilişki kurma biçimlerimizi ulus kültürün binlerce yılda inşa ettiği maneviyat ve sosyal destek üzerine kurulu düzenleyici normlara göre belirlerken; artık bunun yerini popüler kültürün inşa ettiği gündelik olaylar ve sosyal izolasyon üzerine kurulu normlarla belirliyoruz.

Bu başarının nasıl gerçekleştiğine dair daha derin bir serimlemeyi sosyologların ve felsefecilerin yapmasının daha uygun olduğunu; benim henüz bunu yapacak yetkinliğe sahip olmadığımı biliyor oluşuma sığınarak bir sonraki soruya geçiş yapmayı istiyorum.

“Popüler kültürün tahakkümü neyin üzerinedir?” sorusuna gelecek olursak: Ben, sen, biz; ulusumuz, tüm dünya insanları... insanlık, hayatını günlük yaşamın içinden basit kaygılar ile yaşar hale geldi; insanların ve insanlığın yaşama dair bir amacı veyahut hedefi neredeyse kalmadı.

Bir birey olarak insanlığın makrokozmosa dair amacını belirlemek zorunda değiliz ancak kendimizinkini, mikrokozmosumuza dair amacımızı belirleme özgürlüğüne sahip olan bir varlık olan insanlar olarak; özgürlüğünden vazgeçerek içine düştüğü bu karamsar ve amaçsız yaşam benim bile canımı yakarken bu kısır ve günlük döngünün içine hapsolmuş bireylerin bu seçimi yapmış olduklarının farkında bile olmadan popüler kültürün tahakkümü altında ezilmeleri ayrı bir vahim durumdur. İnsanlık, artık mavi hapı almayı bırakıp kırmızı hapı seçmek zorundadır.

Bu yazıyı bitirip diğetine geçerken en sevdiğim film olan Fight Club'dan bir alıntı yapacağım:

“...bütün bir nesil benzin pompalıyor, garsonluk yapıyor ya da beyaz yakalı köle olmuş. Reklamlar yüzünden araba ve kıyafet peşinde. Nefret ettiğimiz işlerde çalışıp gereksiz şeyler alıyoruz. Bizler tarihin ortanca çocuklarıyız. Bir amacımız ya da yerimiz yok, ne büyük savaşı yaşadık ne de büyük buhran. Bizim savaşımız ruhani bir savaş, en büyük buhranımız hayatlarımız...”

Aynı şeylere üzülüp gülmediğimiz; yaşamımızın amacını bulup peşinden koşabildiğimiz günlere hasretle

Popüler Kùltür ve Yeni Medya

Popüler Kùltür, içerisinde günlük yaşam olaylarını barındıran ve bunlar üzerinden yaşamı anlamlandırıcı normlar üreten; kolektif halkın oluşturduğu bir kùltür olarak varlığını postmodern akım içerisinde gösterebilmiştir.

Yeni Medya ise teknolojinin gelişmesi; cep telefonu ve internete ulaşımın kolaylaşması ile konvansiyonel medyanın yerini alan ana akım iletişim biçimidir. Yeni medya, sosyal medya mecraları aracılığıyla mesajın kaynağı ile etkileşim kurma fırsatı bile sunuyor olması ve sunduğu türlü diğerk özgürlük alanları itibariyle çok hızlı şekilde yaygınlaşmıştır.

Artılarının yanında bir hayli eksileri de bulunan yeni medya; kullanıcıya sağladığı özgürlük alanını türlü şekillerde geri almaktadır.

Özellikle pandemi itibariyle popüler kùltür öğelerinin dağıtımının daha da hızlandığı sosyal medya mecraları, popüler kùltürün radikalliğı ölçüsünde kendi radikalliğini de artırmaktadır. Bu radikalliğinin artışı ve artık göze çok batır hale gelen iki üst ve ikişer alt başlıkları şu şekildedir:

1. Etkileşim sağlanması itibariyle

a. 9:16 Ölçekli Hayatlar

Cep telefonları üreilmeye başlandığı tarihten itibaren yatay ve dikey olarak 9:16 ölçekli boyutlarda üretiliyor. Buna uygun olarak sosyal medya mecralarında karşımıza çıkan içerikler de 9:16'ya ölçeklenmiş ve ekranımızı doldurur şekilde içerik üreticileri tarafından sunuluyor. Haliyle dopdolu ekrandaki ucu bucağı olmayan bir içerik deryasında yine ucu bucağı olmayan bir etkileşim üretme nesnesi olarak bireylerin ağırlıklı olarak yaptığı iki şey söz konusu: yalnızca baş parmağını kullanarak gerçekleştirdiğı iki eylem ile: (1) aşağıdan yukarıya doğru kaydırmak ve (2) ekrana çift tıklayarak popüler kùltürün makbul kişisi olarak gördüğü tüketici/özne olurken bir yandan da tükettiğı içeriklerin nesnesi haline geldiğı,

b. Post-Truth

Post-Truth; postmodernizmin içerisinde gelen bir tanım olarak; hakikatin ortadan kalktığı, tek bir hakikatin olmadığı ve bu hakikatlere de “monistik” olmayışı itibarıyla ratio ile değil emotion ile ulaşılabileceğini savunur. Modernizmin hakikate ulaşma metodolojisinden büyük bir kopuşu temsil eder.

Yeni medya ve sınırsız iletişim ağı ile birlikte, gerçeklikten uzak olan ancak kişilerin emotion’larına hitap eden haberler doğru olmasa dahi içerik üreticilerce sosyal medya mecralarında yayılarak bu haberlerin hitap ettiği, ‘emotion’na dokunduğu bir güruhu *influence* edebilmesi ve etkileşim olarak yeni medyanın amaçlarını “doğru olmayan bir şekilde” de olsa gerçekleştirebilmesi mümkündür.

Hülasa, hal böyle iken hakikate ulaşmak konusunda zorlandığımız kadar, yaratılan hakikatlerin de birer alıcısı/nesnesi olduğumuz göz ardı edilmemelidir.

2. Bireye etkileri itibarıyla

a. İradenin Zayıflaması

Yeni medya araçları, bireyleri bir nesneden mülhem şekilde kullanması itibarıyla; tıpkı bizlerin de kullandığı nesnelerin zamanla deforme olduğu gibi, bizleri deforme etmektedir. Ancak buradaki söz konusu deformasyon özellikle psikolojik açıdan gerçekleşmektedir. Bu deformasyonun en büyük göstergesi, etkileşim olarak kullanılan bir nesne konumuna “düşmenin” farkında olmadan kabul edildiği reelsların arasında kaybolma sırasında gösterilen davranıştır.

b. İnsanların Tepkilerinin İki Kutba İndirgenmesi

İnsanların tepkilerinin iki kutba indirgenmesi ise post-truth ile alakalıdır. Post-Truth’ta bahsedildiği üzere nasıl kendimize uygun görüşlere yakınlık duyup bu olaylara bu pencerenin hakikat olduğu yaklaşımında bulunuyorsak; bizim ‘anti-hakikat’imiz görüşe karşı da hınç duygusuyla eşlenik bir nefret besliyoruz. Kendi hakikatimize ise bu hıncın dikotomisi olarak hayranlık duymaya başlıyoruz.

Peki Yeni Medya ve Popüler Kültür ilişkisi nasıl ortaya çıkıyor?

Popüler Kültür, hayatımızdaki tahakkümünü sürdürebilmek için günlük veyahut saatlik sıklıkta oldukça esnek ve için boş olan gündemi değiştirebilen yeni olayları; henüz hype'ı geçmemişken yeni medya araçları aracılığıyla yaymaya muhtaç bir kültürdür.

Öte yandan, yeni medya da kendisine içerik bulabilmek, etkileşim olarak büyümek ve kullanıcı kitlesini kaybetmemek amacıyla popüler kültürün bu çok sık değişen gündemini paylaşıyor olmalı ki amaçlarına ulaşabilsin. Yani, yeni medya araçları da popüler k lt  n yeni içerikler üretilmesine fırsat sunan dinamizmine muhtaç haldedir.

Böylelikle ikisi bir bütünü oluşturmaktadır: Birisi içeriği belirlerken, diğeri bu içeriğin biçimini, sunumunu belirlemektedir.

Biz insanlara da bu içeriği akıllı bir kullanımla tüketmek d şmekteyken, bizler bunu akıl dışı bir şekilde kullanarak kendimize ve toplumumuza zarar verdiğimizin farkında değiliz ne yazık ki.

Dijital Kimlik Üzerine

Yeni medya, internet, sosyal medya ve mobil cihazlar gibi dijital teknolojileri kapsayan bir terimdir. Yeni medya, iletişim, bilgi edinme ve eğlence biçimlerinde devrim yaratarak, toplumda önemli değişikliklere yol açmıştır. Ancak bu devrimsel değişikliklere ulaşmak için genellikle bir dijital kimliğe sahip olmak gerekmektedir. Üstelik sosyal medya platformları, dijital kimliği olmayan kullanıcıların aleyhine yönelik davranışlarla dijital kimlik oluşturmaya zorlamaktadır.

Dijital kimlik, internette oluşturulan ve paylaşılan kimliktir. Kimi kullanıcılarının kimliklerinin bir uzantısına sahip olduğu kimlik *extension*'i iken kimi kullanıcılar için ise gerçek benliğinin bir kopyası olmak zorunda olmayıp istedik benlik özelliklerine sahip olabilmelerini sağlayan bir kimlik ütopyasıdır. Bu ütopyadaki tek sınırınız sizin hayal gücünüzdür: 2 metre boyunda ve 100 kilo ağırlığında kaslı, entelektüel, Türkiye güzeli veya bir şirketin CEO'su olabilirsiniz.

Dijital kimlik hayal ürünü veya gerçek olduğu kadar psikolojik bir olgudur da: Bireyin kimliğinin uzantısı veya ütöpik bir kimlik olması itibariyle kimliğin sahibinin psikolojik durumu hakkında bu kimliği inceleyen kişiye bir dijital ayak izi sunar.

Bu durumun ütöpik olduğu bir örneği ele alalım: Dijital kimlik, bir yandan kullanıcıların çevrimiçi ortamda kendilerini nasıl ifade ettiklerini, başkalarıyla nasıl etkileşime girdikleri gibi hususlar itibariyle ötekilerin gözünde kabul edilmesi de önemli olan bir inşa sürecinden geçmesi gereken bir olgudur. Yani bu kimliğin gerçek olduğuna inanmamız için, buna inanan başka kimliklere - ötekilere ihtiyaç duyarız. Bu gerçek olmayan kimliğin; etkileşim içerisinde olduğumuz ötekiler tarafından olumlandıkça ve kabul gördükçe, onaylandıkça bu kimliği daha da mükemmele ulaştırmaya çalışırız ancak; bir yerden itibaren istedik benliğimize yönelik narsisistik bir tutuma bürünür, inşa ettiğimiz bu kimliği arzulayan kişi olur, onun kölesi haline geliriz.

İşte bu noktada günümüz lise öğrencileri ve daha üst bilişsel kapasiteye sahip kişileri için artık bir sorgulamanın başlaması gerekmektedir. *Ben kimim, ben nelerin kölesiyim, dijital kimliğim, fraksiyonu olduğu ben ile ne ölçüde özdeş; dijital kimliğime bürün/e/mediğim zamanlarda neler hissediyorum, neler düşünüyorum, neler yapıyorum, vücudumda neler oluyor?*

Bu sorular, bireyin dijital kimliği ile ne kadar iç içe geçtiğini, yani dijital kimliğini ne ölçüde arzuladığı ve ne ölçüde onun kölesi olduğunu tasavvur edebilmesini sağlayabilecek sorular olarak tüm dünyanın bu soruyu kendisine soruyor olması ve sosyal medya davranışlarını bu sorulara cevapları minvalinde düzenliyor olması önemlidir.

Okuduğunuz için teşekkürler.

Gelecek sayıda görüşmek üzere!